

Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh

Tư tưởng “dân là gốc” trong tác phẩm “Dân vận”

✦ ThS NGÔ HỒNG PHONG

Trường Chính trị thành phố Cần Thơ

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm HTX nông nghiệp Tân Lập, Quốc Oai, Hà Tây (tháng 7-1958).
Ảnh tư liệu.

Tư tưởng “dân là gốc” được Chủ tịch Hồ Chí Minh được kế thừa từ truyền thống của cha ông, nhất là về vai trò, sức mạnh của Nhân dân, như các bậc tiền nhân đã dạy. Kế thừa tư tưởng “trọng dân”, “thân dân” theo truyền thống của dân tộc, đồng thời tiếp thu lý luận của Chủ nghĩa Mác-Lênin cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, nên

Người đặc biệt đánh giá cao vai trò, sức mạnh của Nhân dân. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quán triệt sâu sắc bài học “dân là gốc” và nêu cao tư tưởng cách mạng là của dân, do dân và vì dân. Để thực sự “dân là gốc”, cần phải luôn tôn trọng và bảo vệ lợi ích chính đáng của Nhân dân, bảo vệ tính mạng và tài

sản của Nhân dân, chăm lo đời sống vật chất và tinh thần cho Nhân dân; phải lấy mục đích bảo vệ cho Nhân dân sống yên vui, hạnh phúc làm đầu, phải vì lợi ích của Nhân dân mà phục vụ; lấy niềm vui, hạnh phúc của Nhân dân làm lẽ sống của mình. Người nói: “Trong bầu trời không gì quý bằng Nhân dân”; “Trong thế giới không có gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của Nhân dân”; “dân là gốc của nước”; “dân là quý nhất, là quan trọng nhất” [6, tr 554].

Thắng lợi của cách mạng Tháng Tám năm 1945 là thắng lợi vĩ đại trên cơ sở sức mạnh của lòng dân và sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Nhà nước Việt Nam dân chủ Cộng hòa ra đời, cùng cả nước bước vào thời kỳ mới của cuộc cách mạng. Đây là thời điểm có những chuyển biến mới, đòi hỏi công tác vận quần chúng của Đảng phải đi vào chiều sâu, cụ thể, thiết thực nhằm động viên tối đa

sức người, sức của cho kháng chiến. Nhận thức sâu sắc và đánh giá cao vai trò, sức mạnh của quần chúng Nhân dân đối với sự nghiệp cách mạng nước nhà. Trong bối cảnh đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài báo “Dân vận” dưới bút danh X.Y.Z đăng trên Báo Sự thật, số 120, ra ngày 15/10/1949 [5, tr 232]. Đây được xem như là cương lĩnh, kim chỉ nam về công tác dân vận của Đảng. Tư tưởng “dân là gốc” được thể hiện ngay phần mở đầu tác phẩm:

“Nước ta là một nước dân chủ.

Bao nhiêu lợi ích đều vì dân.

Bao nhiêu quyền hạn đều của dân.

Công việc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của dân.

Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của dân.

Chính quyền từ xã đến Chính phủ Trung ương do dân cử ra.

Đoàn thể từ Trung ương đến xã do dân tổ chức nên.

Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân” [5, tr 232].

Trong tác phẩm “Dân vận”, Hồ Chí Minh đã khẳng định: Bao nhiêu lợi ích đều vì dân. Người muốn khẳng định nội dung cốt lõi của công tác dân vận là tất cả vì lợi ích của Nhân dân. Vấn đề đầu tiên trong tác phẩm “Dân vận” được Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ cho cán bộ, đảng viên là phải

thấm nhuần sâu sắc bản chất của Nhà nước ta: Nước ta là nước dân chủ. Người cho rằng địa vị cao nhất là dân, vì dân là chủ, trong bầu trời không có gì quý bằng Nhân dân. Do đó mà phải thực hiện mọi lợi ích là vì dân, mọi quyền hành là của dân, và mọi công việc là do dân. Của dân, tức là chính quyền từ xã đến Trung ương đều do dân bầu ra, nuôi dưỡng và kiểm soát, toàn thể quốc dân tự do lựa chọn những người có tài, có đức gánh vác công việc nước nhà. Do dân là dân làm chủ nhà nước, quyền làm chủ Nhà nước của dân rất rộng, trước hết thể hiện ở chỗ: Nhân dân là người tổ chức nên các cơ quan Nhà nước từ Trung ương đến địa phương là Nhân dân tự phát huy quyền làm chủ của mình trong mọi lĩnh vực. Người căn dặn: “Nước ta là nước dân chủ. Bao nhiêu lợi ích đều vì dân. Bao nhiêu quyền hạn đều của dân. Công việc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của dân. Chính quyền từ xã đến Chính phủ Trung ương do dân cử ra, đoàn thể từ xã đến Trung ương do dân tổ chức nên. Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân” [5, tr 232]. Vì dân là mọi quy định pháp luật phải xuất phát từ lợi ích của Nhân dân, bảo vệ những lợi ích chính đáng và tạo điều kiện sống thuận lợi cho Nhân dân, bộ máy Nhà nước không được chiếm đặc quyền đặc lợi gì, mà chỉ có một mục tiêu là phục vụ Nhân dân; phải chú ý giải quyết hết những vấn

đề đầu khó đến đâu, những vấn đề có quan hệ tới đời sống của Nhân dân. Nói tóm lại, hết thảy những việc có thể nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của dân phải được ta đặc biệt chú ý. Muốn được dân yêu mến, muốn được lòng dân trước hết phải yêu dân, phải đặt quyền lợi của dân lên trên hết, phải có tinh thần chí công vô tư.

Trong tác phẩm “Dân vận”, Bác dùng đến 41 lần từ “dân” để ghép với các từ khác thành các cụm từ “dân vận”, “Nhân dân”, “toàn dân”, “cùng với dân”, “giúp đỡ dân”, “đi sát với dân”, “khuyến khích dân”. Như vậy, tất cả mọi kế hoạch là cần phải có dân tham gia, phải vì dân mà hành động, là trí tuệ và công sức của dân. Người luôn căn dặn, nhắc nhở cán bộ, đảng viên và các tổ chức đảng, đoàn thể các cấp phải thường xuyên chăm lo giải quyết các vấn đề dân sinh, dân chủ, dân trí. Người nói: “bất kỳ việc gì cũng vì lợi ích của Nhân dân mà làm và chịu trách nhiệm trước Nhân dân” [4, tr 285] và “việc gì có lợi cho dân phải hết sức làm, việc gì có hại cho dân phải hết sức tránh” [3, tr 51]. Nhận thức sâu sắc và đánh giá đúng đắn vai trò, vị trí, sức mạnh của Nhân dân, tư tưởng “dân làm gốc”, dựa vào Nhân dân, vì lợi ích của Nhân dân là quan điểm chủ đạo, xuyên suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam của Đảng. Mọi công việc của Đảng và Nhà nước, phải luôn quán triệt tư tưởng “dân là gốc”; thật sự tin tưởng,

tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân. Đảng lãnh đạo, cầm quyền phải lấy lợi ích của Nhân dân làm gốc. Mọi chủ trương, chính sách đều phải hướng đến lợi ích của Nhân dân, luôn lấy hạnh phúc của Nhân dân làm mục tiêu phấn đấu, dựa vào sức mạnh vô địch của Nhân dân; tăng trưởng kinh tế đi đôi với thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội, bảo vệ môi trường, coi văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội; xây dựng Nhà nước pháp quyền của dân, do dân và vì dân. Do đó, Người yêu cầu tất cả các cơ quan Nhà nước đều phải dựa vào Nhân dân, liên hệ chặt chẽ với Nhân dân, lắng nghe ý kiến của Nhân dân và chịu sự kiểm soát của Nhân dân. Người căn dặn cán bộ, đảng viên rằng, mỗi cán bộ trước hết là người “đày tớ của dân” nên phải hết lòng phục vụ Nhân dân, đồng thời là người lãnh đạo hướng dẫn Nhân dân nên phải có trí tuệ hơn người, biết nhìn xa trông rộng và phải gần gũi Nhân dân.

“Dân là gốc” là tư tưởng được đúc kết suốt chiều dài lịch sử hàng nghìn năm dựng nước và giữ nước của dân tộc, được Đảng ta vận dụng và phát triển. Có Đảng mở đường, chỉ lối và chính Nhân dân là người hiện thực hóa được mục tiêu, lý tưởng mà Đảng đề ra, đã làm nên những thắng lợi. Không có Nhân dân sẽ không bao giờ có lực lượng cách mạng và phong trào cách mạng. Khi đánh giá về quá trình lãnh đạo cách

mạng của Đảng và bài học 35 năm đổi mới, Đảng ta có nhiều bài học to lớn về thành công của cách mạng Việt Nam. Trong đó, bài học sâu sắc thấm thía nhất là bài học “dân là gốc”, vì lợi ích của Nhân dân, dựa vào Nhân dân, phát huy vai trò làm chủ, tinh thần trách nhiệm, sức sáng tạo và mọi nguồn lực của Nhân dân” [1, tr 69]. Trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, tư tưởng “dân làm gốc”, đổi mới dựa vào Nhân dân, vì lợi ích của Nhân dân tiếp tục được khẳng định và bổ sung thêm một số nội dung mới “... trong mọi công việc của Đảng và Nhà nước, phải luôn quán triệt quan điểm “dân là gốc”; thật sự tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, kiên trì thực hiện phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, “củng cố và tăng cường niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa”, “thực hành và phát huy rộng rãi dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ và vai trò chủ thể của Nhân dân; củng cố, nâng cao niềm tin của Nhân dân, tăng cường đồng thuận xã hội” [2, tr 96]. Nhân dân là trung tâm, là chủ thể của công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đây là tư tưởng chủ đạo, xuyên suốt không chỉ trong Đại hội XIII của Đảng mà trong toàn bộ thời kỳ đổi mới.

Trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước hiện nay,

tư tưởng “dân là gốc” trong tác phẩm “Dân vận” của Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn giữ nguyên giá trị. Chúng ta cần tiếp tục quán triệt sâu sắc tư tưởng “dân là gốc”, Nhân dân là trung tâm, là chủ thể của công cuộc đổi mới; thực hiện đúng nguyên tắc: mọi chủ trương, chính sách phải thực sự xuất phát từ nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng, hợp pháp của Nhân dân; lấy hạnh phúc, ấm no của Nhân dân làm mục tiêu phấn đấu. Tác phẩm tuy rất ngắn gọn về dung lượng câu chữ, nhưng lại vô cùng lớn lao và đặc biệt sâu sắc về tư tưởng, mà khi thời gian càng lùi xa, chúng ta mới lại càng thấy rõ được tầm vóc, ý nghĩa sâu sắc của tư tưởng “dân là gốc”. Tư tưởng ấy sẽ mãi là ngọn đuốc soi đường cho sự nghiệp cách mạng, xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa thực sự dân chủ, của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân ■

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb CTQG-Sự thật, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 4, Nxb. CTQG, Hà Nội, 2011.
4. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 5, Nxb. CTQG, Hà Nội, 2011.
5. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 6, Nxb. CTQG, Hà Nội, 2011.
6. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 7, Nxb. CTQG, Hà Nội, 2011.